

"Rahman" ve "Rahim" isimlerinin her ikisi de rahmet ifade etmektedirler. Aralarında nasıl bir fark vardır?

Rahmân: "Dünya hayatında, mü'min-kâfir gözetmeksizin, mahlukatın hepsine merhametle muamele eden."

"Ezelde bütün yaratılmışlar hakkında hayır ve rahmet irade buyuran."; "Rızıkları ve her türlü iyilikleri ihsan eden."

Rahîm: "Verdiği nimetleri iyi kullananlara daha büyük ve ebedî nimetler veren."

"Ahiret hayatında sadece mü'minlere ihsan ve ikram eden."

"O Allah ki, O'ndan başka ilâh yoktur. Gaybı da müşahede edileni de bilendir. Rahmân, Rahîm olan O'dur." (Haşr, 59/22)

Her iki mübarek isim de Allah'ın sonsuz bir merhamet sahibi olduğunu ifade ederler.

Rahmet ve merhamet; kısaca, "hayrı irade etmek ve sonsuz ihsan ve ikramda bulunmak" mânâsına gelir.

Merhamet için yapılan şu tarif çok güzeldir: "**Merhamet;** acıları, afetleri, sıkıntıları gidererek yerlerine hayrı, sürur ve saadeti ikame etme duygusudur."

* * *

Rahmân ismi, "insan-hayvan, mü'min-kâfir farkı gözetmeksizin her canlının her türlü rızıkını veren ve onları koruyup gözeten" mânâsına gelir.

Rahîm ise, "iradesini doğru kullanan kullarına iman, ibadet, hidayet saadetini kazandıran ve onlara ebedî cennetler hazırlayan" demektir.

Rahmân ismi, ilk yaratılışa bakar. Nitekim, Cenâb-ı Hak, yarattığı her varlığı, onların iradeleri dışında nice ihsanlara mazhar kılar.

Rahîm ismi ise, daha çok, ikinci yaratılışa bakar ve iradelerini hayra, doğruya, güzele yönlendiren bahtiyar kullar için, ikinci yaratılıştaki, sonsuz lütuflar, nimetler, ikramlar verileceği müjdesini taşır.

Demek oluyor ki, Rahmâniyetin tecellisinde "cebiri", yani mahlukun iradesi dışında

bir ikram ve ihsanda bulunma söz konusudur.

Rahîmiyetin tecellisinde ise insanın cüz'î iradesini doğru kullanması şartı vardır.

Rahmân hem isimdir hem de sıfat, Rahîm ise sadece sıfattır. Bundan dolayı, **Rahmân** ismi başkalarına nisbet edilmez, ama **Rahîm** ismi nisbet edilebilir.

Diğer taraftan, "**Allah, dünyanın Rahmânı, ahiretin Rahîmidir.**" buyurularak, Rahmân sıfatının ezel ile Rahîm sıfatının ise ebediyetle ilgili olduğuna dikkat çekilir.

Kur'ân-ı Kerîm'de **Rahîm** ismi, daha çok **Ğafur** ismiyle birlikte kullanılmış, böylece en büyük rahmetin mağfiret olduğuna dikkat çekilmiştir. Şu halde mağfiret, Rahîm isminin en güzel bir tecellisidir.

Rahmân ismi dünyada nail olduğumuz nice nimetlere, Rahîm ismi ise ahirette kavuşmaya namzet olduğumuz ebedî saadetlere nazarımızı çevirir.

"Merhamet edenlere Allah da merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin."(1)

Nur Külliyyatı'nda, şefkatin "**Rahîm ismine îsal**" ettiği beyan edilerek şu noktaya önemle dikkat çekilir:

"Şefkat-i insaniye, merhamet-i Rabbaniyenin bir cilvesi olduğundan; elbette rahmetin derecesinden aşmamak ve Rahmeten-lil-âlemîn Zât'ın (a.s.m.) mertebe-i şefkatinden taşmamak gerektir."(2)

Rahmân ve **Rahîm** olan Allah'ın, kâinatı ve içindeki eşyayı hizmetine vermekle merhametine mazhar kıldığı bir kulunu, küfür ve isyanı sebebiyle cehennemine atmasına acımak, ruh ve kalbin hastalığından ileri gelir. Zira, sıhhatli bir kalb ve müstakim bir akıl çok iyi bilir ki:

"Allah'ın rahmetinden fazla rahmet edilmez. Allah'ın gadabından fazla gadab edilmez."(3)

Biz cehennem azabına uğramayı hak etmiş insanlara yersiz şefkat göstereceğimize, onları bu noktaya gelmeden önce yakalamanın ve kendilerine yardımcı olmanın yollarını aramak durumundayız.

İnsan, fakirleri doyurmak ve güçsüzlere yardım etmekle **Rahmân isminden; yanlış yolda gidenlere acıyıp şefkat etmek ve onları iman ve hidayet yoluna davet etmekle de **Rahîm** isminden feyiz alır.**

Dipnotlar:

- (1) bk. *Tirmizî, Birr 16; Ebû Dâvûd, Edeb 58.*
- (2) bk. [Kastamonu Lahikası, 46. Mektup.](#)
- (3) bk. [Sözler, Lemeât.](#)